www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

فصلنامه چشم انداز حسابداری و مدیریت
دوره ۷، شماره ۹٤، پاییز ۱٤۰۳(جلد اول)

چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره هفتم)
شماره ۹۴ / پاییز ۱۴۰۳ (جلد اول)/ صص ۱۸۳-۱۹۷

تأثیر ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

مهدی تحققی حاج قربانی
دانشجوی دکتری حسابداری، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران. (نویسنده مسئول).
mehdi_tahaghoghi@hotmail.com
زهره کوهستانیان
کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی تابران، مشهد، ایران.
4636968@gmail.com
سیده صدیقه اسلامی
کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی تابران، مشهد، ایران.
s.eslami199675@gmail.com

چکیده

این پژوهش به بررسی تأثیر ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی بوده و از بعد روش‌شناسی از نوع تحقیقات علّی (پس رویدادی) می‌باشد. جامعه آماری پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد و با استفاده از روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک، ۱۲۱ شرکت به عنوان نمونه پژوهش انتخاب و در دوره‌ی زمانی بین سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ مورد تحقیق و بررسی قرار گرفتند. روش مورد استفاده جهت جمع‌آوری اطلاعات، کتابخانه‌ای بوده و برای آزمون فرضیه ی اول از رگرسیون چندگانه با الگوی داده‌های تابلویی و برای فرضیه دوم از رگرسیون لجستیک استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ارتباطات سیاسی بر اظهار نظر حسابرس تاثیر معکوس و معنادار دارد. همچنین تاثیر ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس مستقل معکوس و معنادار است.

واژگان کلیدی: ارتباطات سیاسی، انتخاب حسابرس، اظهار نظر حسابرس، بورس اوراق بهادار تهران.

مقدمه

نظریه اقتصاد سیاسی از نیمه دوم قرن بیستم با گسترش و نفوذ مکتب لیبرالیسم وارد متون اقتصادی جهان شد این نظریه نه تنها مورد توجه اقتصاددانان و سیاست مداران واقع شده است بلکه جامعه شناسان نیز آثاری در بسط و توصیح این نظریه ارائه داده اند. بر اساس این نظریه اقتصاد و سیاست تاثیر متقابل بر یکدیگر دارند این به این معناست که فعالیت و تصمیم‌گیری‌های سیاسی تاثیر متقابل بر یکدیگر دارند. این به این معنا است که فعالیت و تصمیم‌گیری‌های سیاسی تاثیر مستقیم و غیر مستقیم بر فعالیت‌های اقتصادی و برعکس دارند (مهدی فرد و رویایی، ۱۳۹۴). به اعتقاد فیسمن[1] (۲۰۰۱)، روابط سیاسی در مقایسه با پایه‌های اقتصادی شرکت، عامل اصلی سودآوری شرکت در کشورهای آسیای شرقی و در حال توسعه است، او معتقد است که عایدات شرکت حتی دارای روابط سیاسی به طور گسترده تحت تاثیر تصمیمات دولتی قرار دارد،که علایق آنها را مورد توجه قرار می‌دهد. در شرکت های دارای روابط سیاسی دسترسی به منابع سرمایه بستگی به سود گزارش شده نداره، زیرا روابط سیاسی منجر به دسترسی آسان به اعتبار و منابع سرمایه از

[1] Fisman

بانک های تحت تملک دولت می‌گردد (بوباکری و دیگران[1]، ۲۰۱۲). نشانه های مدیریت سیاسی شرکت های عبارتند از وجود اعضای هیئت مدیره وابسته به دولت , مجلس و مانند این نوع نهادهای سیاسی، یا وجود سهامدار عمده (دارای حداقل ده درصد سهام دارای حق رای) دولتی و شبه دولتی. این متغیر با بررسی دقیق یادداشت های همراه صورت های مالی و گزارش هیئت مدیره به مجمع عمومی از طریق شناسایی مدیرعامل, اعضای هیئت مدیره، سهامداران عمده، اشخاص وابسته و اشخاص در تعامل با شرکت های نمونه به انحای گوناگون صورت پذیرفت (لی و وانگ[2]، ۲۰۱۶). یکی دیگر از معیار هایی که در تحقیقات اخیر برای اندازه گیری ارتباط سیاسی مورد استفاده قرار گرفته است ,معیار بدهی بلند مدت می باشد. مطالعات متعدد مانند (فان و همکاران[3]، ۲۰۰۸ و فان و وانگ[4]، ۲۰۰۶)، نشان داده است که ارتباط سیاسی بیشتر شرکت ها باعث می‌شود تا فرصت دسترسی شرکت ها به منابع بلند مدت و کم هزینه تر فراهم شد و در نتیجه در شرکت‌های با ارتباط سیاسی بالاتر، نسبت بدهی‌های بلندمدت بیشتر گردد (لین و همکاران[5]، ۲۰۱۵). حامیان تغییر حسابرس بر این باورند که در صورت تغییر اجباری، حسابرسان در موقعیتی قرار می‌گیرند که خواهند توانست در مقابل فشارها و خواسته‌های مدیران مقاومت و قضاوت بی‌طرفانه‌تری را اعمال کنند. حضور طولانی مدت حسابرس در کنار صاحبکار، موجب ایجاد تمایلاتی برای حفظ و رعایت نظر مدیریت صاحبکار می‌شود؛ وضعیتی که استقلال و بی‌طرفی او را مخدوش می‌کند (رجبی، ۱۳۸۵). از طرفی اظهار نظر حسابرس، از موضوع‌های مورد علاقه بسیاری از محققان حوزه حسابرسی است(حیدرپور و جعفری، ۱۳۹۵). از سوی دیگر، شاخص ارتباطات سیاسی متغیری می‌باشد که با استفاده از ارتباطات سیاسی اندازه‌گیری می‌شود. این نسبت با توجه به متغیرهایی که در مطالعات اخیر مورد استفاده قرار گرفته اند برتری‌هایی دارد چراکه براساس اینکه آیا شرکت‌های دولتی و یا غیر دولتی از این امر پیروی می کنند اندازه گیری می‌شود (لین و سو[6]، ۲۰۰۸؛ پونست و همکاران[7]، ۲۰۱۰؛ چن و همکاران[8]، ۲۰۱۲). در ادبیات موجود مستند شده است که ارتباط سیاسی از طریق دسترسی آسان به منابع خارجی و قراردادهای مبتنی بر روابط، منابع ارزشمندی برای شرکت فراهم می‌کند و بر تصمیم‌های سرمایه گذاری اثر می گذارد (کلاسنس و همکاران[9]، ۲۰۰۸ ؛ هوستن و همکاران، ۲۰۱۴: پیوتروسکی و ژانگ[10]، ۲۰۱۴). ارتباطات سیاسی در تخصیص وام‌های بانکی شرکت‌ها نقش بسزایی دارد، براساس شواهد بدست آمده شرکتهای دولتی ارتباطات سیاسی را ترجیح می دهند (فیرث و همکاران[11]، ۲۰۰۷). ارتباط سیاسی، سود های چشمگیری را به شرکت ها ارائه می کند، اثبات شده‌است که شرکت های سیاسی وقتی که با مشکلات مالی مواجه می شوند نسبت به شرکت های غیر مرتب مشتبه بیشتر احتمال دارد به ضمانت آزاد شوند (فاکسیو[12]، ۲۰۰۶).

گزارش و اظهارنظر حسابرسی، محصول نهایی حسابرسی یک واحد تجاری، گزارشی است که در آن، حسابرسان نسبت به صورتهای مالی صاحبکار ارائه می‌کنند. شهادت دهی حسابرسان در قالب اظهارنظر حرفه‌ای آنها بیان می‌شود. شهادت، بیانگر اظهارنظر و عقیده حسابرس در رابطه با میزان انطباق اطلاعات گزارش شده با معیارهای از قبل تعیین شده است. همچنین، شهادت دهی شامل گزارش قضاوتی، برمبنای شواهد متقاعدکننده توسط فردی مستقل، ذی‌صلاح و مطلع، در خصوص درجه انطباق تمامی جوانب با اهمیت اطلاعات حسابداری گزارش شده توسط یک بنگاه با معیارهای از قبل

[1] Boubakri et al
[2] Li & Wang
[3] Fan et al
[4] Fan & Wang
[5] Lin et al
[6] Lin & Su
[7] Poncet et al
[8] Chen et al
[9] Claessens et al
[10] Piotroski & Zhang
[11] Firth et al
[12] Faccio et al

تعیین‌شده (استانداردهای حسابداری) است (بادآور نهندی و تقی زاده خانقاه، ۲۰۱۸). طبق استانداردهای حسابرسی ایران، گزارش حسابرسی به چهار نوع گزارش مقبول، مشروط، مردود و عدم اظهارنظر تقسیم می‌شود. طبق پژوهش‌های قبلی (گلستانی و همکاران، ۲۰۱۶). ارتباطات سیاسی کیفیت گزارشگری مالی را تحت تأثیر خود قرار می دهد و ممکن است ارتباطات سیاسی، اظهارنظر حسابرس را نیز تحت تأثیر خود قرار دهد؛ زیرا حسابرسان به‌منظور ارائه گزارش حسابرسی، گزارشهای مالی را بررسی می‌کنند و اگر کیفیت گزارشگری مالی، از مطلوبیت بالایی برخوردار نباشد سبب تغییر در اظهارنظر حسابرس می‌شود؛ بنابراین یکی از عوامل مهمی که بر اظهارنظر حسابرس تأثیر می‌گذارد ارتباطات سیاسی است که در پژوهش حاضر به بررسی تأثیر ارتباطات سیاسی بر اظهارنظر حسابرس پرداخته شده است ، (کیان، ۲۰۱۱)، نشان داد که مدیران ممکن است از ارتباطات سیاسی، مانند ابزاری برای انتقال ثروت یا سود از شرکت، به نفع خود استفاده کنند و این موضوع موجب تضییع حقوق سهامداران می‌شود؛ بنابراین ارتباطات سیاسی می‌تواند در اظهارنظر حسابرس تأثیر ویژه ای داشته باشد.تعدادی از مطالعات نشان داده اند که انتخاب و کیفیت حسابرس توسط ارتباطات سیاسی در شرکت‌های دولتی شکل می‌گیرد. پدیده تغییر حسابرس، تحت تأثیر عوامل مختلف است. یکی از این عوامل که اخیراً موردتوجه پژوهشگران حوزه حسابرسی قرار گرفته است نفوذ و قدرت سیاسی سهامداران و مدیران در تعویض حسابرس می‌باشد. این پژوهشگران، نفوذ و قدرت سیاسی مدیران واحدهای تجاری را عاملی برای تقاضای خدمات حسابرسی می‌دانند. به عقیده آنها هرچه نفوذ سیاسی مدیران واحدها در محیط کسب‌وکار بیشتر باشد، تقاضا برای خدمات حسابرسی مؤسسات کوچک، افزایش می‌یابد. این موضوع، موجب تغییر حسابرس از مؤسسات بزرگ حسابرسی به مؤسسات کوچک‌تر می‌گردد (سرینیدی و همکاران، ۲۰۱۲).

دستیابی به رشد بلندمدت و مداوم اقتصادی، نیازمند تجهیز و تخصیص بهینه منابع در سطح اقتصاد ملی است و این مهم بدون کمک بازارهای مالی، به‌ویژه بازار سرمایه گسترده و کارآمد، امکانپذیر نیست. در یک اقتصاد سالم، وجود سیستم مالی کارآمد در توزیع مناسب سرمایه و منابع مالی، نقش اساسی دارد. معمولا بازارهای مالی را سیستمی مرکب از افراد و مؤسسات، ابزار و رویه‌هایی که پس‌اندازکنندگان و قرض گیرندگان را در یک جا جمع می‌کند، تعریف می‌کنند. بازار شامل تعدادی از ویژگی‌های مرتبط یا مشخصات یک بازار، تعداد خریداران ، فروشندگان و سهامدارانی است که ممکن است دولتی باشند یا مدیران که مالکیت غیردولتی و مالکیت مدیریتی را به‌وجود می‌آورند یا سهامداران نهادی (هو و همکاران، ۲۰۱۷)، بنابراین با توجه به اهمیت بازار و ویژگی‌های آن، بهتر است در کنار توجه به ارتباطات سیاسی ویژگی‌های بازار (شامل مالکیت غیردولتی، سرمایه‌گذاران نهادی، مالکیت مدیریتی و ...)، را بر تأثیر ارتباطات سیاسی براظهارنظر حسابرس نیز در نظر گرفت.

تأثیر ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس، می‌تواند به شکل مستقیم یا غیرمستقیم رخ دهد. به طور مستقیم، ارتباطات سیاسی می‌تواند تأثیر بر انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس در مورد صحت و رعایت استانداردهای مالی داشته باشد. در بعضی موارد، شرکت‌ها ممکن است از ارتباطات سیاسی برای تأثیرگذاری بر حسابرس خود استفاده کنند تا اظهار نظری بدون اشکال درباره صحت و رعایت استانداردهای مالی مورد نظر خود ارائه دهند. در این موارد، حسابرس ممکن است به قدری تحت فشار قرار بگیرد که نتواند به درستی اظهار نظر کند و یا حتی بخواهد اظهار نظر خود را تغییر دهد. اما به طور غیرمستقیم، ارتباطات سیاسی می‌تواند تأثیر بر انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس در مورد صحت و رعایت استانداردهای مالی داشته باشد. به عنوان مثال، شرکت‌ها ممکن است از ارتباطات سیاسی برای کسب اطمینان حاصل کنند که حسابرسی که انتخاب کرده‌اند، قادر به تسهیل تسویه با مسئولان دولتی یا سایر تأثیرگذاران سیاسی است. همچنین، حسابرس ممکن است به دلیل ارتباطات سیاسی خود با مسئولان دولتی یا سایر تأثیرگذاران سیاسی، در تصمیم‌گیری‌های خود متأثر شود و این می‌تواند در نهایت تأثیری بر اظهار نظر حسابرس در مورد

صحت و رعایت استانداردهای مالی داشته باشد. لذا این تحقیق به دنبال پاسخ به این سوال است که آیا ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس تاثیرگذار است؟

اهمیت و نوآوری پژوهش

این پژوهش می‌تواند به عنوان یک راهکار جهت بهبود تصمیم‌گیری‌های مدیران شرکت‌ها و همچنین ارتقای کیفیت حسابرسی در ایران مورد استفاده قرار گیرد.به طور کلی، ارتباطات سیاسی ممکن است تأثیر قابل توجهی بر روی فعالیت‌های شرکت‌ها داشته باشد، از جمله انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس. این تأثیر می‌تواند به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم ایجاد شود. به طور مستقیم، ارتباطات سیاسی می‌تواند تأثیری بر روی انتخاب حسابرس یا اظهار نظر حسابرس در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس بهادار داشته باشد. به طور غیرمستقیم، این ارتباطات می‌توانند باعث تغییر رویه‌ها و قوانین دولتی و به تبع آن، تأثیراتی بر روی حسابرسی و گزارشگری شرکت‌ها داشته باشند.این پژوهش می‌تواند به شناسایی عوامل مؤثر در انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران کمک کند. همچنین، بررسی تأثیر ارتباطات سیاسی بر کیفیت حسابرسی و گزارشگری شرکت‌ها نیز می‌تواند به بهبود شفافیت و اعتماد عمومی به شرکت‌ها کمک کند.

هدف و ماهیت پژوهش

هدف اصلی پژوهش تأثیر ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، شناسایی عوامل مؤثر در این فرایند ها و تعیین ارتباطی که بین این دو متغیر وجود دارد می باشد. به عبارت دیگر، این پژوهش به بررسی رابطه میان ارتباطات سیاسی و کیفیت حسابرسی و گزارشگری می‌پردازد. منظور از کیفیت حسابرسی، ارزیابی دقت و صحت اظهارنظر حسابرس در مورد مالیاتی، مالی و سایر اطلاعات شرکت است. همچنین، منظور از کیفیت گزارشگری، شفافیت و صحت اطلاعاتی است که شرکت در گزارش‌های خود منتشر می‌کند.

بدیهی است که به دلیل اهمیت بورس اوراق بهادار تهران به عنوان یک بازار مالی در ایران، انجام اینگونه پژوهش‌ها بسیار حائز اهمیت است.

پیشینه پژوهش

بطیار (۱۳۹۷)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین قدرت مدیرعامل و انتخاب حسابرس در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نمونه آماری این پژوهش شامل ۱۵۱ شرکت در بازه زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از پژوهش نشان‌دهنده آن است که بین قدرت مدیرعامل و انتخاب حسابرس رابطه منفی معنادار وجود دارد.

بادآور نهندی و تقی زاده خانقاه (۱۳۹۷)، در پژوهشی به بررسی تأثیر ارتباطات سیاسی بر سرمایه‌گذاری بیشتر از حد و عملکرد شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۸۹ الی ۱۳۹۵ پرداختند و نمونه‌ی آنها متشکل از ۱۱۰ شرکت بود نتایج پژوهش آنها نشان می‌دهد که ارتباطات سیاسی بر سرمایه‌گذاری بیشتر از حد تأثیر مثبتی داشته و بر عملکرد شرکت تأثیر منفی می‌گذارد.

احمدی و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی تحت عنوان تاثیر عدم تقارن اطلاعاتی و کیفیت اقلام تعهدی بر حق الزحمه حسابرسی نشان دادند که که بین عدم تقارن اطلاعاتی و حق الزحمه‌ی حسابرسی رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد.

مالول و همکاران[1] (۲۰۱۸)، تأثیر ارتباطات سیاسی بر عملکرد و ارزش شرکت‌های تونسی را بررسی کردند. بر اساس نتایج به دست آمده، ارتباطات سیاسی موجب بهبود عملکرد و ارزش شرکت می شود. در واقع سرمایه گذاران به دلیل کسب منافع بیشتر، به سرمایه گذاری در شرکت هایی با ارتباطات سیاسی بالا تمایل نشان می دهند.
سعید و همکاران[2] (۲۰۱۶)، تأثیر ارتباطات سیاسی بر عملکرد شرکت را بررسی کردند. نتایج آنها نشان داد که بین ارتباطات سیاسی و عملکرد شرکت، رابطه منفی وجود دارد. آنها دریافتند که عملکرد شرکت های سیاسی بر اساس شاخص های بازده دارایی و بازده حقوق صاحبان سهام به ترتیب حدود ۱۷ و ۱۵ درصد کمتر از عملکرد شرکت های غیرسیاسی است.
بوبکری و دیگران (۲۰۱۲)، به بررسی تاثیر روابط سیاسی بر روی عملکرد شرکت و تصمیمات تامین مالی پرداختند. آنها یافتند که اول شرکت‌ها بعد از برقراری روابط سیاسی عملکرد خود را بهبود بخشیده و بدهی خود را افزایش می‌دهند. دوم روابط سیاسی همبستگی قوی با تغییر در اهرم و عملکرد عملیاتی دارد. سوم شرکتهای دارای روابط سیاسی به منابع اعتباری دسترسی آسانتری دارند.

فرضیه های پژوهش

- ✓ ارتباطات سیاسی بر اظهار نظر حسابرس تاثیرگذار است.
- ✓ ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس تاثیرگذار است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی بوده و از بعد روش‌شناسی از نوع تحقیقات علّی (پس رویدادی) می‌باشد.

قلمرو پژوهش

قلمرو موضوعی پژوهش حاضر تأثیر ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس می باشد. قلمرو زمانی آن دوره ۵ ساله از سال ۱۳۹۶ تا سال ۱۴۰۰ می باشد. قلمرو مکانی پژوهش محدود به بورس اوراق بهادار تهران می باشد.

جامعه آماری و حجم نمونه

جامعه آماری پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد و با استفاده از روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک، ۱۲۱ شرکت به عنوان نمونه پژوهش انتخاب و در دوره‌ی زمانی بین سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ مورد تحقیق و بررسی قرار گرفتند.
دلایل انتخاب از بورس اوراق بهادار به شرح موارد زیر می باشد.

- ✓ دسترسی به اطلاعات مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران آسانتر است به خصوص که برخی اطلاعات به صورت بانک های اطلاعاتی و روی لوح های فشرده موجودند.
- ✓ با توجه به اینکه اطلاعات مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تحت بررسی و نظارت قرار می گیرد به نظر می رسد اطلاعات مندرج در صورت های مالی این شرکت ها از کیفیت بیشتری برخوردار باشد.

[1] Maaloul et al
[2] Saeed et al

- ✓ با توجه به لازم الاجرا بودن ضوابط مقررات و استانداردهای حسابداری مالی در تهیه صورتهای مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به نظر می رسد اطلاعات درج شده در گزارشات مالی این شرکت ها همگن تر بوده و قابلیت مقایسه بیشتری داشته باشند.

روش تجزیه و تحلیل داده ها

اطلاعات مورد نیاز شرکتها از طریق بانک های اطلاعاتی و سایت رسمی سازمان بورس اوراق بهادار تهران اخذ و سپس با جمع بندی و محاسبات مورد نیاز در صفحه گسترده نرم افزار اکسل تجزیه و تحلیل خواهند شد. روش مورد استفاده جهت جمع‌آوری اطلاعات، کتابخانه‌ای بوده و برای آزمون فرضیه ی اول از رگرسیون چندگانه با الگوی داده‌های تابلویی و برای فرضیه ی دوم از رگرسیون لجستیک استفاده شده است.

تعریف عملیاتی متغیرها و نحوه اندازه گیری آنها

الف) متغیر مستقل: ارتباطات سیاسی با نماد (pclon)

چند معیار به روش تاپسیس و وزن‌دهی به روش آنتروپی تعیین شدند. برای تفکیک شرکت‌های سیاسی و غیرسیاسی، از متغیرهای هزینه‌های سیاسی (فاسیو و همکاران، ۲۰۰۶)، به شرح زیر استفاده شده است: (بادآور نهندی و تقی‌زاده خانقاه، ۱۳۹۷).

ارزش بازار سهام: هر چه ارزش بازار سهام بیشتر باشد، احتمال ارتباطات سیاسی بیشتر است.

ارزش دفتری دارایی‌ها: هر چه ارزش دفتری دارایی‌ها بیشتر باشد، احتمال ارتباطات سیاسی بیشتر است.

مالیات بر درآمد: براساس تئوری هزینه سیاسی، هر چه مالیات بر درآمد بیشتر باشد، احتمال ارتباطات سیاسی بیشتر است (ارتباط با وزارت اقتصاد).

جمع فروش صادراتی: هر چه فروش صادراتی بیشتر باشد، احتمال ارتباطات سیاسی بیشتر است (ارتباط با وزارت صنعت، معدن و تجارت).

رتبه بالاتر شرکت‌ها از مجموعه عوامل فوق، بیانگر ارتباطات گسترده‌تر و سیاسی بودن شرکت‌ها است. اساس این روش بر این مفهوم استوار است که گزینهٔ انتخابی باید کمترین فاصله را با راه حل ایده‌آل مثبت (شاخص سود) و بیشترین فاصله را با ایده‌آل منفی (شاخص هزینه) داشته باشد.

برای رتبه‌بندی به روش تاپسیس، در گام اول ماتریس تصمیم نرمال شده محاسبه می شود؛ در گام دوم ماتریس تصمیم نرمال موزون به دست می‌آید؛ در گام سوم راه حل ایده‌آل مثبت و راه حل ایده‌آل منفی تعیین می شود؛ گام چهارم بدست آوردن میزان فاصله هر گزینه با ایده‌آل‌های مثبت و منفی است؛ در گام پنجم نزدیکی نسبی گزینه به راه حل ایده‌آل تعیین شده و در گام ششم گزینه‌ها رتبه‌بندی می‌شوند.

بعد از اینکه شرکت‌های نمونه از طریق الگوی تصمیم‌گیری چند معیاره به روش تاپسیس و وزن دهی به روش آنتروپی اندازه‌گیری و رتبه بندی شدند، در دو دسته جای گرفتند. دسته‌ای که از رتبه بالاتری داشت (پنجک اول)، شرکت‌های دارای ارتباطات گسترده سیاسی نام گرفت و به آن‌ها عدد ۱ اختصاص یافت و دسته‌ای که کمترین رتبه را کسب کرد (پنجک دوم الی پنجم)، شرکت‌های دارای ارتباطات محدود سیاسی شناسایی شد و به آن‌ها صفر تعلق گرفت. رتبه‌بندی گزینه‌ها به ترتیب ارجحیت و براساس نزدیکی نسبی به راه حل ایده‌آل صورت گرفت. گزینه مطلوب گزینه‌ای است که از لحاظ نسبی، نزدیکی بیشتری به راه‌حل ایده‌آل داشته باشد.

متغیرهای وابسته

ب) اظهار نظر حسابرس

عملیاتی اظهار نظر حسابرس به معنای بیان دید حسابرس در خصوص صحت و کفایت مالی گزارش مالی شرکت است. در واقع، حسابرس با بررسی اسناد و فعالیت‌های مالی شرکت و تصمیم‌گیری درباره رعایت استانداردهای حسابداری قابل قبول، نظر خود را در مورد گزارش مالی شرکت ابراز می‌کند.در عمل، این عملیات شامل چندین مرحله است که شامل بررسی مستندات، انجام آزمون‌هایی برای تأیید صحت عملکرد مالی و رعایت استانداردهای حسابداری، تحلیل داده‌های مالی و تهیه گزارش پایانی است. در نهایت، حسابرس با بررسی تمامی مستندات و نتایج آزمون‌ها و تحلیل‌ها، نظر خود را در گزارشی به هیئت مدیره و سایر مراجع قضایی و مالی ابراز می‌کند.

ج) انتخاب حسابرس مستقل با نماد (Auditor Choice)

چنانچه حسابرس مستقل شرکتی، از حسابرسان رتبه الف باشد، برابر با یک، وگرنه برابر با صفر خواهد بود.

متغیرهای کنترلی

جریان نقد عملیاتی با نماد (cfo): از نسبت جریان نقد وجوه عملیاتی به جمع کل دارایی‌ها اندازه گیری شده است.

اهرم مالی با نماد (lev): این متغیر از نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌ها اندازه گیری شده است.

اندازه شرکت با نماد (Size): این متغیر با استفاده از لگاریتم طبیعی کل دارایی ها اندازه گیری شده است.

زیان ده بودن شرکت با نماد (loss): چنانچه شرکت زیان داشته باشد برابر با یک وگرنه برابر با صفر خواهد بود.

نتایج پژوهش

به منظور بررسی مشخصات عمومی متغیرها و تجزیه وتحلیل دقیق آن ها، آشنایی با آمار توصیفی مربوط به متغیرها لازم است.

جدول (۱)، آمار توصیفی داده های مربوط به متغیرهای مورداستفاده در تحقیق را نشان می دهد. آمار توصیفی مربوط به ۱۲۱ شرکت نمونه طی دوره زمانی ۵ ساله (۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰) می باشد. نتایج تحلیل توصیفی داده ها را می توان در قالب موارد زیر خلاصه نمود:

جدول (۱): آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
حق الزحمه حسابرسی	۱۲۱	۴۴۹,۲	۳۵۸,۰	۲۴۲,۱	۷۵۶,۳
جریان نقد عملیاتی	۱۲۱	۱۶۶,۰	۱۹۲,۰	۶۱۱,۰-	۹۸۵,۰
اهرم مالی	۱۲۱	۵۶۴,۰	۱۹,۰	۰۹,۰	۹۱۲,۰
اندازه شرکت	۱۲۱	۹۷۴,۱۳	۵۳۵,۱	۵۰۴,۱۰	۱۴۹,۱۹

توزیع فراوانی

متغیرهای کیفی متغیرهایی مجازی هستند که عدد صفر یا یک را برمی دارند. در پژوهش حاضر نیز، چون متغیرهای ارتباطات سیاسی، انتخاب حسابرس مستقل و اظهار نظر حسابرس هستند جدول توزیع فراوانی آن ها بدین صورت است: همان طور که در جدول (۱) قابل مشاهده است، جمع کل شرکت – سال های مورد بررسی برابر با ۲۵۹ می باشد که تعداد ۱۹۱ شرکت – سال معادل ۰۲ درصد دارای ارتباطات سیاسی هستند.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

جدول (۲): توزیع فراوانی متغیر ارتباطات سیاسی

شرح	فراوانی	درصد فراوانی
۰	۷۵۹	۹۴,۷۸
۱	۱۹۳	۰۶,۲۲
جمع کل	۹۵۲	۱۰۰

طبق جدول (۲)، جمع کل شرکت – سال های مورد بررسی برابر با ۲۵۹ می باشد که تعداد ۴۷۳ شرکت – سال معادل ۹۳ درصد شرکتها از موسسات رتبه الف جهت حسابرسی صورتهای مالی استفاده کرده اند.

جدول (۳): توزیع فراوانی متغیر انتخاب حسابرس مستقل

شرح	فراوانی	درصد فراوانی
۰	۵۷۸	۷۱,۵۸
۱	۳۷۴	۲۹,۴۱
جمع کل	۹۵۲	۱۰۰

آزمون نرمال بودن

نرمال بودن متغیرها به(خصوص متغیر وابسته در مدل های رگرسیونی)، شرط اولیه انجام کلیه آزمون های پارامتریک می باشد. با استفاده از آزمون شاپیرو فرانسیا نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش موردبررسی قرارگرفته است که نتایج این آزمون بدین شرح است:

طبق نتایج آزمون شاپیرو فرانسیا (جدول ۴) مشاهده می شود متغیرهای پژوهش از توزیع نرمال برخوردار نیستند.

جدول (٤): نتایج آزمون شاپیرو فرانسیا

نام متغیر	تعداد مشاهدات	معناداری شاپیرو فرانسیا	نتیجه
اظهار نظر حسابرس	۹۵۲	۰۰۰۰۱,۰	توزیع نرمال ندارد
جریان نقد عملیاتی	۹۵۲	۰۰۰۰۱,۰	توزیع نرمال ندارد
اهرم مالی	۹۵۲	۰۰۰۰۱,۰	توزیع نرمال ندارد
اندازه شرکت	۹۵۲	۰۰۰۰۱,۰	توزیع نرمال ندارد

آزمون مانایی

یکی از شرایط اولیه قبل از برآورد مدل، بررسی مانایی متغیرها می باشد. در این پژوهش برای بررسی وجود ریشه واحد در داده های پانل از آزمون هاریس استفاده شده است که نتایج آن به صورت جدول شماره ۵، به صورت زیر می باشد:

با توجه به جدول ۵، مشاهده می شود که سطح معنی داری متغیرها کمتر از ۵ درصد بوده و بیانگر مانا بودن متغیرها است.

جدول (۵): آزمون مانایی(هاریس) برای متغیرهای پژوهش

نام متغیر	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
اظهار نظر حسابرس	۲۳۹,۱۰-	۰۰۰۰,۰	مانا است
جریان نقد عملیاتی	۶۶۸,۱۹-	۰۰۰۰,۰	مانا است

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

اهرم مالی	۱۸۴,۱۳-	۰۰۰۰,۰	مانا است
اندازه شرکت	۹۱۷,۲۴-	۰۰۰۰,۰	مانا است

آزمون F لیمر (چاو) و آزمون هاسمن برای فرضیه اول

با توجه به جدول ۶، چون سطح معناداری آزمون اف لیمر در مدل پژوهش کمتر از ۵ درصد است، ازاین رو داده های تابلویی (پانل دیتا) در مقابل داده های تلفیقی (پول) مورد پذیرش قرار می گیرند. همچنین چون سطح معناداری آزمون هاسمن در مدل کمتر از ۵ درصد است بنابراین بیانگر اثرات ثابت می باشند.

جدول (٦): نتایج آزمون چاو و هاسمن

فرضیه	آزمون				آزمون فرضیه	
	اف لیمر		هاسمن			
	میزان آماره	سطح معنی داری	میزان آماره	سطح معنی داری		
فرضیه اول	۵,۹	۰۰۰۰,۰	۲۷,۱۸	۰۰۲۶,۰	داده های تابلویی	اثرات ثابت

آزمون ناهمسانی واریانس

اگر خطاهای رگرسیون ناهمسان باشند اما محقق بدون در نظر گرفتن این موضوع به فرایند برآورد و استنباط ادامه دهد در این حالت، انحراف معیار می تواند اشتباه باشد و بنابراین هرگونه استنباطی که صورت گرفته، می تواند گمراه کننده باشد بنابراین از آزمون والد تعدیل شده برای بررسی ناهمسانی واریانس جملات اخلال استفاده شده است.

با توجه به جدول ۷، نشان می دهد که سطح معنی داری آزمون والد تعدیل شده کمتر از ۵ درصد می باشد و بیانگر وجود ناهمسانی واریانس در جملات اخلال می باشد. که این مشکل در تخمین نهایی مدل با روش وزن دهی به داده ها از طریق دستور gls، رفع گردیده است.

جدول (۷): نتایج آزمون ناهمسانی واریانس

مدل های پژوهش	آماره آزمون	سطح معنی داری	نتیجه
فرضیه (مدل) اول	۷۳,۳۶۵۴۴	۰۰۰۰,۰	وجود ناهمسانی واریانس

آزمون خودهمبستگی

مقادیری که متغیرهای توضیحی در مدل به خود می گیرند تصادفی هستند، بنابراین مقادیر خطا نیز باید در کل تصادفی باشند.

یعنی بین مقادیر جملات خطا همبستگی و ترتیب خاصی وجود نداشته باشد و در طول زمان به طور منظم تغییر نکند زیرا اگر چنین باشد، تغییرات جملات خطا تصادفی نبوده و به مقادیر متغیرهای توضیحی وابسته خواهد بود. همبستگی بین مقادیر خطا ممکن است در بین سال های مختلف و یا در بین مقاطع مختلف وجود داشته باشد.

با توجه به نتایج جدول شماره ۸، مشاهده می شود که سطح معناداری والدریج برای مدل بیشتر از ۵ درصد بوده و بیانگر عدم وجود خودهمبستگی سریالی در مدل می باشد.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

جدول (۸): نتایج آزمون خودهمبستگی سریالی

مدل های پژوهش	آماره آزمون	سطح معنی داری	نتیجه
فرضیه (مدل) اول	۵۴۱,۲	۱۰۶,۰	عدم وجود خودهمبستگی سریالی

آزمون هم خطی

اگر آماره آزمون VIF به یک نزدیک بود نشان دهنده عدم وجود هم خطی است. به عنوان یک قاعده تجربی مقدار VIF بزرگ تر از ۰۱ باشد هم خطی چندگانه بالا می باشد (سوری، ۰۹۳۱). با توجه به نتایج جدول شماره ۹، مشاهده می شود مقادیر عامل تورم واریانس کمتر از عدد ۱۰ می باشد که بیانگر عدم وجود هم خطی می باشد.

جدول (۹): آزمون هم خطی متغیرها (فرضیه پژوهش)

نام متغیر	VIF	1/VIF
ارتباطات سیاسی	۱۳,۱	۸۸۷,۰
جریان نقد	۰۷,۱	۹۳,۰
اهرم مالی	۰۷,۱	۹۳۲,۰
اندازه شرکت	۰۳,۱	۹۶۸,۰
زیان ده بودن شرکت	۰۰,۱	۹۹۹,۰
نتیجه	هم خطی وجود ندارد	

تخمین نهایی مدل آزمون فرضیه اول

فرضیه اول بیان می دارد: ارتباطات سیاسی بر اظهار نظر حسابرس تاثیر دارد.

طبق نتایج جدول (۱۰)، مشاهده می شود که ارتباطات سیاسی دارای ضریب منفی و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می باشد می توان گفت که ارتباطات سیاسی بر اظهار نظر حسابرس تاثیر معکوس و معنادار دارد و فرضیه اول موردپذیرش قرار می گیرد.

جدول (۱۰): تخمین نهایی مدل رگرسیونی اول

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد ضرایب	آماره Z	سطح معناداری
ارتباطات سیاسی	۰۶۳,۰-	۰۱۶,۰	۷۳,۳-	۰۰۰,۰
جریان نقد عملیاتی	۱۱۳,۰-	۰۳۷,۰	۰۰,۳-	۰۰۳,۰
اهرم مالی	۲۴۱,۰	۰۴۲,۰	۶۷,۵	۰۰۰,۰
اندازه شرکت	۱۶۴,۰	۰۰۷,۰	۹۷,۲۲	۰۰۰,۰
زیان ده بودن شرکت	۰۲۲,۰	۰۱۸,۰	۲۴,۱	۲۱۴,۰
عرض از مبدا	۰۴۴,۰	۱۰۱,۰	۴۴,۰	۶۵۹,۰

آزمون نرمال بودن باقی مانده ها

با توجه به جدول (۱۱) سطح معناداری آزمون بیشتر از ۵ درصد است ازاین رو می توان گفت که متغیر جملات اخلال از توزیع نرمال برخوردار هستند.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

جدول (۱۱): نتایج آزمون جارک-برا (فرضیه پژوهش)

نام مدل	تعداد مشاهدات	معناداری جارک-برا	نتیجه
مدل فرضیه اول	۹۸۵	۳۱۴,۰	توزیع نرمال دارد

آزمون فرضیه دوم

ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس تاثیر دارد.

نتایج جدول (۱۲) نشان می دهد که متغیر ارتباطات سیاسی با ضریب (۰,۲۰۶-) و معنی داری (۰۰۰,۰) رابطه معناداری با انتخاب حسابرس مستقل دارد و فرضیه دوم در سطح اطمینان ۹۹ درصد پذیرفته می شود. متغیرهای کنترلی اهرم مالی، اندازه شرکت و جریان نقد عملیاتی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد هستند ازاین رو رابطه مستقیم و معناداری با متغیر وابسته دارند ولی متغیر کنترلی زیانده بودن شرکت دارای سطح معناداری بیشتر از ۵ درصد است ازاین رو رابطه معناداری با متغیر وابسته ندارد.

جدول (۱۲): نتیجه آزمون فرضیه فرعی دوم

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد ضرایب	آماره Z	سطح معناداری
ارتباطات سیاسی	۲۰۶,۰-	۰۵۹,۰	۵۵,۳-	۰۰۰,۰
جریان نقد عملیاتی	۴۳۴,۳	۴۹۷,۰	۹,۶	۰۰۰,۰
اهرم مالی	۹۴۶,۰	۴۷۴,۰	۰۰,۲	۰۴۶,۰
اندازه شرکت	۷۷,۳	۳۱۶,۰	۹۳,۱۱	۰۰۰,۰
زیان ده بودن شرکت	۰۷۶,۰-	۲۶۹,۰	۲۸,۰-	۷۷۸,۰
عرض از مبدأ	۷۳۳,۰	۸۱,۰	۹۱,۰	۳۶۵,۰

برازش مطلوبیت مدل رگرسیونی

در جدول (۱۳) چون سطح معناداری آزمون هاسمر – لمشو برای مدل فرضیه دوم پژوهش بیش از ۵ درصد می باشند بیانگر برازش مطلوب مدل می باشد.

جدول (۱۳): نتایج آزمون هاسمر لمشو و آندروز برای مدل رگرسیونی پژوهش

نام آزمون	مقدار آماره آزمون	سطح معناداری آزمون
هاسمر لمشو	۸۷,۸	۲۵۴۷,۰

تشخیص درصد صحت پیش بینی مدل

یکی دیگر از معیارهای نیکویی برازش که آن نیز صرفاً برای مدل های لاجیت و پرابیت کاربرد دارد، درصد صحت پیش بینی است.

در جدول (۱۴) مشاهده می شود که درصد صحت پیش بینی مدل بیش از ۰۵ درصد می باشد.

جدول (۱٤): درصدهای صحت پیش بینی مدل ها

نام مدل	نام متغیر	پیش بینی کل
مدل فرضیه دوم	انتخاب حسابرس مستقل	۷۷,۷۳ درصد

نتیجه گیری و پیشنهادها

در این پژوهش به بررسی تاثیر ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس در بین شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره ی زمانی ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ پرداخته شد. در این راستا ارتباطات سیاسی، اظهار نظر حسابرس و انتخاب حسابرس مستقل به طور خاص به عنوان متغیرهای پژوهش در نظر گرفته شدند. در پژوهش حاضر با توجه به نتایج حاصل از تخمین نهایی فرضیه اول پژوهش می توان گفت که ارتباطات سیاسی بر اظهار نظر حسابرس تاثیر معکوس و معنادار به لحاظ آماری وجود دارد. طبق فرضیه دوم می توان گفت که ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس مستقل تاثیر معکوس و معنادار به لحاظ آماری دارد در راستای نتایج حاصل از پژوهش به تحلیل گران پیشنهاد می گردد که در تحلیل ها و پیش بینی های خود، تأثیر ارتباطات سیاسی بر اظهار نظر حسابرس و انتخاب حسابرس مستقل را مدنظر قرار دهند و به این مسأله توجه کنند که اگر شرکت دارای ارتباطات سیاسی باشد بر اظهار نظر حسابرس تاثیر گذار است. به مالکان و سهامداران نهادی شرکت هایی که دارای ارتباطات سیاسی هستند پیشنهاد می شود تصمیماتی اتخاذ کنند که جهت داشتن کیفیت حسابرسی بالا، از موسسات رتبه الف جهت انجام حسابرسی صورتهای مالی استفاده کنند. برای پژوهشگران و دانشجوبان نیز پیشنهاد می شود رابطه بین ارتباطات سیاسی با اظهار نظر حسابرس و انتخاب حسابرس مستقل را با تاکید بر نقش تعدیل کنندگی چرخه عمر شرکت انجام دهند و همچنین پیشنهاد می شود تأثیر حاکمیت شرکتی بر رابطه بین ارتباطات سیاسی و اظهار نظر حسابرس و انتخاب حسابرس مستقل انجام دهند.

با توجه به موضوع پژوهشی ارتباطات سیاسی و انتخاب حسابرس و اظهار نظر حسابرس در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پیشنهادات کاربردی زیر ارائه می شود.

- ✓ بهبود روابط شرکت با سازمان حسابرسی: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌توانند بهبود روابط خود با سازمان‌های حسابرسی از جمله نظارت بر حسابرسان و توسعه روابط حرفه‌ای با آن‌ها را به منظور افزایش شفافیت و کاهش دور زدن این روابط از طریق ارتباطات سیاسی به عمل آیند.
- ✓ ارتقای شفافیت اطلاعات شرکت: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌توانند با ارتقای شفافیت اطلاعات خود، اطلاعات بیشتری را درباره شرکت و عملکرد مالی خود منتشر کنند تا حسابرسان با کیفیت‌تری برای خود جذب کنند و این به افزایش شفافیت و البته کاهش دور زدن برای دستیابی به اطلاعات در ارتباط با حسابرسان کمک می‌کند.
- ✓ استفاده از حسابرسان با کیفیت: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باید در انتخاب حسابرس خود بسیار دقت کنند و حسابرسان با کیفیت و مجرب را برای خود انتخاب کنند. این کار بهبود کیفیت اظهارنظر حسابرس و البته تأثیر مثبتی بر روی روابط شرکت با سازمان‌های حسابرسی و همچنین سرمایه گذاران دارد.
- ✓ کنترل ریسک‌های مرتبط با ارتباطات سیاسی: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌توانند با توجه به ریسک‌های مرتبط با ارتباطات سیاسی، کنترل ریسک‌های خود را افزایش دهند. این کار می‌تواند به وسیله ارائه پشتیبانی حرفه‌ای و اطمینان از صحت و سالم بودن اظهارنظر حسابرس در خصوص صورت‌های مالی شرکت انجام شود.
- ✓ تقویت نظارت بر شرکت‌های پذیرفته شده: نهادهای نظارتی باید در مورد رفتار شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و ارتباطات سیاسی آن‌ها نظارت لازم را داشته باشند. باید تأکید شود که این نظارت باید به گونه‌ای باشد که شرکت‌ها را به پایبندی به قوانین و مقررات مالی و حسابرسی تشویق کند و در عین حال، به روابط حرفه‌ای و مستندسازی عملکرد شرکت‌ها نیز کمک کند.

- ✓ تحقیق در مورد تأثیر ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس و اظهارنظر حسابرس: برای پاسخ به سؤالات مرتبط با تأثیر ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس و کیفیت اظهارنظر حسابرس، تحقیقات بیشتری باید انجام شود. با بررسی تحقیقات قبلی و مطالعه کتاب‌ها و مقالات مرتبط با این موضوع، می‌توان به پرسش‌های مرتبط با این مسئله پاسخ داد و راهکارهایی برای کاهش تأثیر منفی ارتباطات سیاسی در انتخاب حسابرس و نظارت بر عملکرد شرکت‌ها پیشنهاد کرد.
- ✓ همکاری با موسسات مستقل: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌توانند با همکاری با موسسات مستقل در زمینه حسابرسی و نظارت بر عملکرد شرکت‌ها، بهبود کیفیت اظهارنظر حسابرس و افزایش شفافیت را به خود اختصاص دهند. همچنین، همکاری با موسسات مستقل می‌تواند به کاهش تأثیرات منفی ارتباطات سیاسی بر انتخاب حسابرس و اظهارنظر حسابرس در خصوص صورت‌های مالی شرکت‌ها کمک کند.
- ✓ انتشار گزارش‌های شفاف: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌توانند با انتشار گزارش‌های شفاف و منظم، اطلاعات بیشتری را درباره عملکرد خود در زمینه حسابرسی و دیگر زمینه‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری، مانند ارتباطات سیاسی، منتشر کنند. این کار می‌تواند به افزایش شفافیت و کاهش تأثیرات منفی ارتباطات سیاسی بر اظهارنظر حسابرس در خصوص صورت‌های مالی شرکت‌ها کمک کند.

منابع

- ✓ احمدی، محمدرمضان، قلمبر، محمدحسین، علایی شینی، افسانه، (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر عدم تقارن اطلاعاتی و کیفیت اقلام تعهدی بر حق الزحمه‌ی حسابرسی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- ✓ بادآور نهندی، یونس، تقی زاده خانقاه، وحید، (۱۳۹۷)، تأثیر ارتباطات سیاسی بر سرمایه‌گذاری بیشتر از حد و عملکرد شرکت، فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۵، شماره ۲، صص ۱۸۱-۱۹۸.
- ✓ بطیار، محمدرضا، (۱۳۹۷)، بررسی رابطه بین قدرت مدیر عامل و انتخاب حسابرس در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت مالی، موسسه آموزش عالی حکیم جرجانی.
- ✓ بنی مهد، بهمن، عربی، مهدی، حسن پور، شیوا، (۱۳۹۵)، اشتباهات رایج در پژوهش‌های تجربی حسابداری، مجله علمی پژوهشی دانش حسابداری مالی، شماره ۱، صص ۲۱-۴۵.
- ✓ حیدرپور، فرزانه، جعفری، یعقوب، (۱۳۹۵)، تاثیر ساختار بازار محصول بر هزینه‌های حسابرسی، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۸، شماره ۳۰، صص۱۰۳-۱۱۸.
- ✓ رجبی، روح الله، محمدی خشویی، حمزه، (۱۳۸۷)، هزینه‌های نمایندگی و قیمت‌گذاری خدمات حسابرسی مستقل، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۵، شماره ۵۳، صص ۳۵-۵۲.
- ✓ رجبی، روح اله، (۱۳۸۵)، چالش‌های تعویض حسابرس، مجله حسابدار رسمی، شماره ۸ و ۹، صص ۵۳-۶۲.
- ✓ سجادی، سیدحسین، ابراهیمی‌مند، مهدی، (۱۳۸۳)، عوامل کاهنده استقلال حسابرس مستقل، فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، مقاله ۵، دوره ۱۲، شماره ۲ - شماره پیاپی ۴۴۱، صص ۶۱-۸۰.
- ✓ سوری، علی، (۱۳۹۰)، اقتصاد سنجی: همراه با کاربرد نرم افزار Eviews 7، فرهنگ شناسی، صص ۱-۲۷۸.
- ✓ مهدی فرد، محمدرضا، رویایی، رمضانعلی، (۱۳۹۴)، مدیریت سیاسی و قیمت سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار: آزمون نظریه اقتصاد سیاسی، دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، مقاله ۲، دوره ۸، شماره ۲۵، صص ۱۹-۲۸.

- واعظ، سیدعلی، احمدی، رؤیا، (۱۳۹۳)، بررسی رابطه بین دو عامل حق‌الزحمه حسابرسی و تغییر حسابرس با تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی شرکت‌های دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه حسابداری سلامت، سال سوم، شماره ۲، صص ۷۷-۹۵.
- Badavar Nahandi, Y., & Taghizadeh Khanqah, V. (2018). The impact of political connections on overinvestment and firm performance. Journal of Accounting and Auditing Review, 25(2),181-198. https://doi.org/10.22059/acctgrev.2018.252255.1007834
- Blue Ribbon Committee (BRC). (1999). Report and Recommendations of the Blue Ribbon Committee on Improving the Effectiveness of Corporate Audit Committees. Stamford, CT: BRC.
- Boubakri, N., Guedhami, O., Mishra, D., Saffar, W. (2012). Political connections and the cost of equity capital. Journal of Corporate Finance, 18 (3): 541–559.
- Chen, S., Wang, K., & Li, X. (2012). Product market competition, ultimate controlling structure and related party transactions. China Journal of Accounting Research, 5, 293-306.
- Claessens, S., Feijen, E., Laeven, L., (2008). Political connections and preferential access to finance: The role of campaign contributions. Journal of Financial Economics, 88 (3), 554-580.
- Faccio, M.,)2006(, Politically connected firms, The American Economic Review 96, 369–386.
- Faccio, Mara, Ronald Masulis, and John McConnell, (2006), "Political Connections and CorporateBailouts", Journal of Finance 61(6), PP. 2597–2635.
- Fan, G., & Wang, X. (2006). Marketization index for China's provinces. China: National Economic Research Institute.
- Fan, Ying, Yue-Jun Zhang, Hsien- Tang Tsai, and Yi- Ming Wei., (2008). "Estimating Value at Risk of Crude Oil Price and its Spillover Effect Using the GED-GARCH Approach".Energy Economics, No 30
- Firth, M., Fung, P. M., & Rui, O. M. (2007). Ownership, two-tier board structure, and the informativeness of earnings–Evidence from China. Journal of accounting and public policy. 26 (4): 463-496.
- Fisman, R (2001). Estimating the value of political connections. The American Economic Review. 91, 1095-1102.
- Houston, J., Jiang, L., Lin, C., Ma, Y. (2014). Political connections and the cost of bank loans. Journal of Accounting Research, 52(1), 193-243.
- Hu, F., Stewart, J., & Tan, W. (2017). CEO's political connections, institutions and audit opinions. Pacific Accounting Review, 29(3), 283-306. https://doi.org/10.1108/PAR04-2016 0047
- Lee, W. & Wang, L. (2016). Do political connections affect stock price crash risk? Firm-level evidence from China. Review of Quantitative Finance and Accounting, 1, 1-34.
- Lin, C., and D. Su, (2008), Industrial diversification, partial privatization and firm valuation: evidence from publicly listed firms in China, Journal of Corporate Finance 14, 405–417.
- Lin, K. J., Karim, E. K. & Carter, C. (2015). why does China's stock market have highly synchronous stock price movements? An information supply perspective Advances in Accounting,31 (1), 68 -7.
- Maaloul, A., Chakroun, R., Yahyaoui, S. (2018). The effect of political connections on companies' performance and value: Evidence from Tunisian companies after the revolution. Journal of Accounting in Emerging Economies, 8 (2), 185-204.
- Piotroski, J., Zhang, T. (2014). Politicians and the IPO decision: The impact of impending political promotions on IPO activity in China. Journal of Financial Economics, 111 (1), 111-136.

- ✓ Poncet, S., W. Steingress, and H. Vandenbussche, (2010), Financial constraints in China: firm-level evidence, China Economic Review 21, 411–422.
- ✓ Saeed, A., Belghitr, Y., Clark, E. (2016). Do political connections affect firm performance?evidence from a developing country. Journal Emerging Markets Finance and Trade, 52(8),
- ✓ Srinidhi, B., Zhang, H., & Zhang, T. (2012). Auditor choice and earnings quality in politically connected firms, evidence from private sector firms in China. 1-55. http://www.capana.net/download/2011papers/ Srinidh_Zhang_and_Zhang_2011.pdf